

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ISSN

زمان چاپ: ۱۴۰۰/۳/۱۵

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

مقایسه دو روش تدریس بحث گروهی و سخنرانی بر میزان یادگیری مطالعات اجتماعی پایه هفتم مدارس متوسطه اول شهرستان مشکین شهر

سیده رقیه مریخی^۱

۱- کارشناسی مطالعات اجتماعی، دبیر مطالعات اجتماعی مقطع متوسطه اول، آموزش و پرورش مشکین شرقی (لاهرود)، اردبیل، ایران،
کدپرسنلی: ۵۱۰۳۶۲۵۱

چکیده

هدف پژوهش حاضر مقایسه دو روش تدریس بحث گروهی و سخنرانی بر میزان یادگیری مطالعات اجتماعی پایه هفتم مدارس متوسطه اول شهرستان مشکین شهر در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ می باشد. این تحقیق از نظر هدف جزء تحقیقات کاربردی و به لحاظ گردآوری اطلاعات از نوع نیمه تجربی (نیمه آزمایشی) می باشد. جامعه آماری در پژوهش حاضر، کلیه دانش آموزان پایه هفتم شهر مشکین شهر که در سال تحصیلی ۹۹-۱۴۰۰ مشغول به تحصیل بودند؛ می باشد. تعداد ۴۶ نفر از دانش آموزان (۲ کلاس ۲۳ نفره) به روش نمونه گیری در دسترس (با توجه به اینکه محقق خود دبیر مقطع متوسطه اول می باشد) به عنوان نمونه پژوهش انتخاب و به تصادف در دو گروه کنترل و آزمایش قرار گرفتند. برای جمع آوری داده ها و اطلاعات از آزمون مداد کاغذی درس مورد نظر جهت بررسی میزان یادگیری دانش آموزان استفاده گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون تحلیل واریانس و نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۲ استفاده گردید. نتایج نشان داد که بحث گروهی بر میزان یادگیری دانش آموزان در درس مطالعات اجتماعی تاثیر معنی داری دارد و میانگین نمره های روش تدریس بحث گروهی بیشتر از روش تدریس سنتی (سخنرانی) می باشد. بنابراین تدریس این دروس به روش بحث گروهی نسبت به روش سنتی بر یادگیری دانش آموزان موثر می باشد.

کلید واژه ها: روش تدریس، بحث گروهی، سخنرانی، یادگیری، مطالعات اجتماعی، پایه هفتم، شهرستان مشکین شهر.

۱-مقدمه

با اینکه امروزه آموزش یکی از بنیادی ترین نیازهای جامعه بشری است، اما در دانشگاه ها، مدارس و نیز موسسات وابسته به آموزش و پرورش به جای استفاده از روش تدریس فعال که موجب افزایش قدرت تفکر و حل مسئله در دانشجویان و دانش آموزان می شود، بیش از حد برانباشت اطلاعات در ذهن و تقویت حافظه یادگیرندگان تاکید می شود. همان طور که ارگلدو^۱ (۲۰۰۶) معتقد است جامعه امروزی نیازمند افراد متفکر و خلاق است و تغییر روش های تدریس و استفاده از روش های تدریس فعال ضروری است. امروزه تعلیم و تربیت نقش مهمی را ایفا می کند و پیشرفت و توسعه دولت ها و کشورهای بزرگ جهان نتیجه رشد نظام آموزشی آنان است؛ در نتیجه نمیتوان با به کار گیری روش های آموزشی سنتی این پیشرفت و جهش را ایجاد نمود (محققیان، ۲۰۱۳). تدریس یک فعل و انفعال دو جانبه میان معلم و فراگیران است تا فراگیران را با محتوای

^۱. Areglado

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ISSN

درسی درگیر کند و با علاقمندی و شور و شوق، مفاهیم جدید را از موضوعات ارائه شده استنباط نمایند و بدین وسیله زمینه تغییر در نگرش خود را فراهم نموده، ارزش های نوینی را خلق کند. در چنین حالتی، ویژگی ها و رفتار معلم بر فعالیت و اعمال فراگیران تأثیر می گذارد و بالعکس، معلم از ویژگی ها و رفتارهای فراگیران متأثر می شود. بر اساس این طراحی معلم ساخته، هدایت فعالیت های تدریس جهت درگیر شدن فراگیر با موضوع درسی، وظیفه اصلی معلم در فرایند تدریس است (شعبانی، ۱۳۹۵). روش تدریس سنتی (سخنرانی) در نظام های آموزشی سابقه ای طولانی دارد. ارائه مفاهیم از طرف معلم به صورت شفاهی و یادگیری آن ها از طریق گوش دادن و یادداشت برداشتن به وسیله ی دانش آموز، اساس این روش را تشکیل می دهد. در این روش، یک نوع انتقال یادگیری و رابطه ی ذهنی بین معلم و فراگیر ایجاد می شود و تمام عوامل تحت تاثیر کنترل معلم می باشد و انتقال پیام یک جریان فکری یک طرفه از معلم به شاگرد است. نقطه ی مقابل روش های غیرفعال، روش های فعال تدریس است. از میان روش های فعال تدریس می توان بحث گروهی را نام برد. در تعریف روش تدریس بحث گروهی آمده است که گفت و گویی است سنجیده و منظم درباره موضوعی خاص که مورد علاقه ی مشترک شرکت کنندگان در بحث است (محمدشاهی و همکاران، ۱۳۹۳). بر خلاف روش تدریس سنتی، در روش تدریس بحث گروهی، دانش آموزان به طور فعال و پویا در کارهای کلاسی شرکت می کنند، دیدگاه های خود را بیان و از آن ها دفاع می کنند و همچنین از دیدگاه های دیگران بهره مند می شوند (شعبانی، ۱۳۹۱؛ سیف، ۱۳۹۰). می توان گفت روش تدریس به روش بحث گروهی یکی از روش های آموزش فراگیر محور است، با استفاده از این شیوه فراگیران در فعالیت های آموزشی فعالانه شرکت می کنند و مسئولیت یادگیری را بر عهده می گیرند (صفری و همکاران، ۱۳۹۵). فروغی و مشکلاتی (۱۳۹۴) عنوان کردند روش بحث گروهی موجب افزایش توان خلاق و مهارت های ابتکاری در دانش آموزان می شود. در واقع دانش آموزان در روش بحث گروهی با تجربه ی یک فضای توأم با مشارکت و همکاری در تفکر، بیان ازادانه ی دیدگاه های خود و ارزیابی بحث های ارائه شده به فهم بیشتر موضوعات درسی دست می یابند (اسلامیان، ۱۳۹۲). به طور کلی گفتگو و بحث به تفکر، درک، آموختن، و به خاطر آوردن کمک می کند و همه افراد علاقمندان از این شیوه بهره می برند (باراس^۱، ۲۰۱۲). بکار گرفتن بهترین روش تدریس با توجه به امکانات و مطالب درسی و سایر شرایط می تواند معلمان را در ارائه هر چه بهتر مفاهیم به دانش آموزان کمک کرده و دانش آموزان را در درک بهتر و یادگیری کمک کند. لازمه ی انتخاب بهترین روش تدریس توسط معلمان، آشنایی کامل با مزایا و معایب روش های تدریس و کاربرد مناسب آن ها با توجه به محتوای درسی است. از سوی دیگر امروزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان به عنوان یک شاخص مهم برای ارزیابی نظام های آموزشی مورد توجه قرار گرفته است. علاوه بر این، پیشرفت تحصیلی همواره برای معلمان، دانش آموزان، والدین، نظریه پردازان و محققان تربیتی نیز حائز اهمیت بوده است (رستگار، ۱۳۹۸). در نتیجه آگاهی از عوامل موثر بر میزان پیشرفت تحصیلی دانش آموزان از اهمیت بالایی برخوردار است و این آگاهی بدون انجام تحقیق علمی، دقیق و منظم غیرممکن است. سیف و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که میزان یادگیری دانش آموزان در شیوه ی بحث گروهی نسبت به سخنرانی بیشتر می باشد و در روش بحث گروهی فراگیران به توانایی های متفاوتی مانند حل مسئله، یادگیری مشارکتی، استدلال مطالب و تعامل با دیگران دست می یابند. براتی لپری و همکاران (۱۳۹۵) نیز به این نتیجه دست یافتند که در جلسه اول بین میزان یادگیری به روش بحث گروهی و سنتی در بین دو گروه تفاوت معناداری مشاهده نشده است ولی در جلسات دوم و سوم تفاوت از لحاظ آماری معنادار و به نفع روش تدریس بحث گروهی بوده است. فینگلد^۲ و همکاران ضمن تصریح به چالش برانگیز بودن انتخاب روش تدریسی که بتواند ادراک دانش آموزان را در قبال مفاهیم کاربردی ارتقا بخشد، مطالعه ای با عنوان تدریس از طریق گروه های کوچک برای دانش آموزان اجرا نمودند و به این نتیجه دست یافتند که این روش می تواند به طور برجسته ای تعاملات بین فردی یادگیرنده را افزایش داده و

^۱. Barrass

^۲. Feingold

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ISSN

تلاش آن‌ها را برای ارائه پاسخ به سوالات چند وجهی افزایش دهد. جانسون و میگتن^۱ (۲۰۱۵) نشان داده اند که گرچه روش مباحثه بر میزان قبولی در امتحان دانش آموزان تاثیر نگذاشته، میانگین نمره امتحان دانش آموزان در روش مباحثه بیش از روش سخنرانی بوده است. مرور پژوهش‌های یاد شده نشان می‌دهد که روش بحث گروهی در موقعیت‌های مختلف نسبت به روش‌های سنتی و غیر فعال تدریس از جمله سخنرانی، اثر گذاری بیشتری داشته است بنابراین پژوهش حاضر با هدف مقایسه دو روش تدریس بحث گروهی و سخنرانی بر میزان یادگیری مطالعات اجتماعی پایه هفتم مدارس متوسطه اول شهرستان مشکین شهر در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ انجام گرفته است.

۲- روش

روش پژوهش از نوع نیمه آزمایشی (نیمه تجربی) و دارای پیش‌آزمون و پس‌آزمون برای گروه آزمایش و کنترل می‌باشد به طوری که پس از اجرای پیش‌آزمون، آموزش روش تدریس بحث گروهی بر گروه آزمایش به مدت یک ماه به اجرا درآمد سپس پس از آزمون برای گروه آزمایش و کنترل انجام شد. جامعه آماری متشکل از دانش‌آموزان دختر پایه هفتم بود که در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ در مدارس متوسطه شهرستان مشکین شهر مشغول به تحصیل بودند. در این پژوهش واحد نمونه گیری کلاس درس بود و تعداد دانش‌آموزان کلاس‌ها به منزله حجم نمونه بودند. با توجه به اینکه محقق دبیر درس مطالعات اجتماعی پایه هفتم بود تعداد دانش‌آموزان کلاس‌هایی که تدریس می‌کرد به عنوان نمونه انتخاب شد. کلاس شماره یک (گروه کنترل با روش تدریس سنتی) ۲۳ نفر، و کلاس شماره دو (گروه آزمایش با روش تدریس بحث گروهی) ۲۳ نفر و در مجموع ۴۶ نفر بودند که در درس مطالعات اجتماعی مورد آزمایش قرار گرفتند. هر کلاس به سه دسته دانش‌آموزان قوی، متوسط و ضعیف تقسیم بندی شدند. ملاک این تقسیم بندی نیز نمرات پیش‌آزمون و نظر معلمان بود. در نمونه گیری از روش نمونه گیری در دسترس استفاده گردید. ابزار گردآوری داده‌ها: از آنجایی که ابزار استاندارد شده‌ای برای اندازه‌گیری میزان یادگیری در درس مطالعات اجتماعی مقطع هفتم متوسطه وجود نداشت برای جمع‌آوری اطلاعات مربوط به میزان یادگیری دانش‌آموزان در این درس از دو سری آزمون محقق ساخته استفاده شد. این آزمون از محتوای کتاب مطالعات اجتماعی گردآوری شد. آزمون اول (پیش‌آزمون) شامل ۲۰ سوال چهارگزینه‌ای بود که از ۱۰ درس کتاب ذکر شده طراحی و آزمون دوم (پس‌آزمون) شامل ۲۰ سوال چهارگزینه‌ای که از ۶ درس کتاب ذکر شده طراحی گردید. برای اجرای پژوهش، دو نوع روش تدریس سنتی و بحث گروهی به کلاس‌های منتخب ارائه شد و در ابتدا و پایان اجرای یک سطح از متغیر مستقل یک نوع روش تدریس، میزان یادگیری دانش‌آموزان در این درس اندازه‌گیری شد. در تجزیه و تحلیل آماری نتایج حاصل از پژوهش از دو نوع آماری توصیفی و استنباطی استفاده شده است. در بخش آمار توصیفی با بهره‌گیری از مشخصه‌های آماری همچون میانگین، انحراف استاندارد به بررسی وضعیت موجود نمونه‌های مورد مطالعه پرداخته می‌شود و در بخش استنباطی جهت بررسی فرضیات پژوهش از روش‌های آمار استنباطی متناسب با اهداف تحقیق و ماهیت داده‌ها همچون تحلیل واریانس بهره‌گرفته می‌شود.

^۱. Johnson & Mighten

۳- یافته ها

جدول (۱): میانگین و انحراف معیار آموزش درس مطالعات اجتماعی، به دو روش سنتی و بحث گروهی در گروه های آزمایش و کنترل

پس از موزن		پیش از موزن		گروه	متغیر
انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین		
۲/۷۳	۱۴/۹۵	۳/۴۲	۱۵/۰۸	کنترل	آموزش مطالعات اجتماعی
۱/۶۱	۱۸/۳۴	۱/۹۴	۱۳/۴۳	آزمایش	

با توجه به جدول بالا؛ در مرحله پیش از موزن میانگین نمره درس به روش در هر دو گروه آزمایش، نزدیک یا پایین تر از گروه کنترل بوده اما در مرحله پس از موزن میانگین نمره آموزش در درس به روش (بحث گروهی) گروه آزمایش بیشتر از میانگین نمره آموزش درس به روش سنتی (سخنرانی) گروه کنترل بوده است.

جدول (۲): میانگین و انحراف معیار پیشرفت تحصیلی گروه های آزمایش و کنترل با آموزش درس مطالعات اجتماعی به دو روش

(سخنرانی و بحث گروهی)

پس از موزن		پیش از موزن		گروه	متغیر
انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین		
۱/۶۹	۱۲/۱۱	۱/۹۴	۱۱/۴۴	کنترل	ضعیف
۱/۵۵	۱۷/۳۳	۱/۰۸	۱۱/۹۱	آزمایش	
۰/۸۹۴	۱۵/۴۰	۰/۴۴۷	۱۵/۸۰	کنترل	متوسط
۰/۶۹۹	۱۹/۴۰	۰/۹۹۴	۱۴/۹۰	آزمایش	
۰/۷۲۶	۱۷/۵۵	۱/۱۱	۱۸/۳۳	کنترل	قوی
۰	۲۰/۰۰	۰	۱۷/۰۰	آزمایش	

طبق نتایج جدول بالا، در مرحله پیش از موزن میانگین پیشرفت تحصیلی دانش آموزان (ضعیف، متوسط، قوی) با آموزش دروس به روش تدریس گروهی گروه آزمایش کمتر از میانگین نمره آموزش دروس به روش سنتی پاسخگویان گروه کنترل بود اما در مرحله پس از موزن میانگین پیشرفت تحصیلی دانش آموزان (ضعیف، متوسط، قوی) با آموزش دروس به روش بحث گروهی گروه آزمایش بیش تر از میانگین نمره آموزش دروس به روش سنتی پاسخگویان گروه کنترل بود.

جدول (۳): آزمون توزیع نرمال بودن متغیرهای مورد مطالعه

Sig	k-s	متغیر
۰/۴۶۰	۰/۸۵۳	آموزش دروس (سنتی)
۰/۱۰۲	۱/۲۱	آموزش دروس (بحث گروهی)

جدول (۴): نتایج آزمون تحلیل واریانس تاثیر آموزش دروس (بحث گروهی) بر یادگیری دانش آموزان

مقیاس	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	DF	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری	اندازه اثر
آموزش دروس (بحث گروهی)	پیش از موزن	۱۲۷۵۵/۵۶	۱	۱۲۷۵۵/۵۶	۲۵۲/۶۳	۰/۰۰۰	۰/۹۸۳
	گروه	۱۳۲/۶۱	۱	۱۳۲/۶۱	۲۶/۱۹	۰/۰۰۰	۰/۳۷۳
	خطا	۲۲۲/۱۷	۴۴	۵/۰۴			

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ISSN

طبق جدول بالا آموزش دروس به شیوه بحث گروهی موجب افزایش یادگیری در گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل شده است. مجذور اتا یا ضریب تاثیر حاکی از آن است که آموزش درس به شیوه بحث گروهی باعث افزایش (۰/۳۷) درصدی یادگیری دانش آموزان شده است.

جدول (۵): نتایج آزمون تحلیل واریانس تاثیر آموزش دروس (سنتی یا سخنرانی) بر میزان یادگیری دانش آموزان

مقیاس	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	DF	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری	اندازه اثر
آموزش دروس	پیش از مومن	۹۳۵۵/۱۳	۱	۹۳۵۵/۱۳	۱۰۹/۰۳	۰/۰۰۰	۰/۹۶۵
(سنتی یا سخنرانی)	گروه	۳۱/۳۹	۱	۳۱/۳۹	۴/۳۸	۰/۰۴۹	۰/۰۸۴
	خطا	۳۴۱/۴۷	۴۴	۷/۷۶			

طبق جدول بالا آموزش درس به شیوه سنتی یا سخنرانی موجب افزایش یادگیری دانش آموزان متوسط و قوی در گروه کنترل نسبت به گروه آزمایش شده است. همچنین آموزش درس به شیوه سنتی یا سخنرانی موجب افزایش یادگیری دانش آموزان ضعیف در گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل شده است. مجذور اتا یا ضریب تاثیر حاکی از آن است که آموزش درس به شیوه سخنرانی باعث افزایش (۰/۰۸) درصدی یادگیری دانش آموزان شده است.

جدول (۶): میانگین و انحراف معیار پیشرفت تحصیلی گروه های آزمایش و کنترل با آموزش درس به دو روش (بحث گروهی و سنتی)

متغیر	گروه	آموزش دروس	
		پیش از مومن (سنتی)	پس از مومن (بحث گروهی)
میزان یادگیری	کنترل	۱۵/۰۸	۲/۷۳
	آزمایش	۱۳/۴۳	۱۸/۳۴
		انحراف معیار	میانگین
		۳/۴۲	۱۴/۹۵
		۱/۹۴	۱۸/۳۴

طبق یافته های جدول (۶) تحلیل واریانس با کنترل نمرات پیش از مومن نشان داد که تفاوت نمره میزان یادگیری دانش آموزان در دو گروه از لحاظ آماری معنی دار است ($p < 0.01$). به عبارت دیگر چون مقدار F محاسبه شده در درجه آزادی ۱ و ۴۴ از مقدار جدول بیشتر می باشد، بنابراین بین پیشرفت تحصیلی دانش آموزان آموزش دیده به شیوه بحث گروهی و شیوه سنتی (سخنرانی) تفاوت معنادار وجود دارد. مجذور اتا یا ضریب تاثیر حاکی از آن است که تفاوت بین پیشرفت تحصیلی دانش آموزان آموزش دیده به شیوه بحث گروهی و شیوه سنتی (سخنرانی) (۰/۴۶) درصد است.

۴- نتیجه گیری

نتایج نشان داد تفاوت معناداری بین میزان یادگیری دانش آموزان آموزش دیده به شیوه بحث گروهی و شیوه سنتی ۰/۴۶ درصد است. به عبارت دیگر بین میزان یادگیری دانش آموزان به شیوه بحث گروهی و شیوه سنتی تفاوت معنی داری وجود دارد. بنابراین روش تدریس بحث گروهی بر میزان یادگیری دانش آموزان نسبت به روش معمول تاثیر بیشتری داشته است. نتایج این بخش از پژوهش با نتایج تحقیقات سیف و همکاران (۱۳۹۸)، براتی لپری و همکاران (۱۳۹۵)، اسلامیان (۱۳۹۲)، باغچقی و همکاران (۱۳۹۸) و فروغی و مشکلاتی (۱۳۹۴) همسویی دارد. این افراد به این نتیجه رسیده اند که روش تدریس بحث گروهی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تاثیر مثبت دارد. زیرا دانش آموزان در گروه های خود، مسئولیت یادگیری را بر عهده دارند و فرصت دارد تا نظرها، عقاید و تجربیات خود را با دیگران در میان بگذارند، با هم بحث کنند، از همدیگر سوال

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ISSN

بپرسند و هر جا که لازم باشد با کمک کردن همدیگر را پشتیبانی کنند. دلیل این همکاری آن است که همبستگی، پاسخگویی فردی، مشارکت برابر و تعامل همزمان در ساختار یادگیری گنجانده شده است. در بیشتر موارد دانش آموزان از هم گروهی های خود بازخورد فوری دریافت می کنند. معلم نیز فرصت می یابد تا همزمان با دانش آموزان درگیر در فعالیت، به گروه ها سربرزند و بیشتر با آن ها تعامل داشته باشد به نظر می رسد که این تعامل دانش آموزان را قادر می سازد تا بیشتر یاد بگیرند، بیشتر تبادل نظر کنند و اندیشه های جدید خود را با دلایل مستند برای یکدیگر بیان کنند و از یکدیگر تبادل تجربه نمایند، بیشتر درگیر فعالیت ها شوند و بالاخره موجب پیشرفت تحصیلی آن ها می شود. در حالی که در گروه کنترل دانش آموزان چنانچه با مشکلی برخورد کنند باید منتظر معلم بمانند. دلیل پیشرفت دانش آموزان گروه آزمایش همچنین می تواند این باشد که دانش آموزان قبل از ورود به کلاس در مورد موضوعی که می بایست بحث شود، اطلاعاتی از منابع گوناگون جمع آوری کرده و با آمادگی بیشتری در گروه خود به بحث می پردازند. این امر باعث می شود که تمامی افراد گروه به طور فعال درگیر یادگیری شوند. بنابراین هر دانش آموز فرصت می یابد تا انتظاراتی را که از او می رود برآورده سازد و تمرین کند و بر مفاهیم مسلط گردد و پیشرفت کند. نتایج این روش به طور واضح در درس دیده شد. از سویی دیگر استفاده از روش تدریس بحث گروهی، ضمن فعال ساختن دانش آموزان در فرایند یاددهی - یادگیری، باعث رشد مهارت های اجتماعی مانند خوب گوش کردن، بیان نظر و عقیده، کمک به یکدیگر برای رسیدن به هدف و تقویت یادگیری از یکدیگر می شود که خود از جمله اهداف مهم تعلیم و تربیت است و اگر اهمیت آن ها از پیشرفت تحصیلی بیشتر نباشد، کمتر نیست. لذا معلمان درس های مختلف می توانند با به کارگیری تدریجی آرام این روش ها و آشنا کردن دانش آموزان با این مهارت ها به یکی از وظایف خطیر خود که پرورش انسان هایی توانمند، مبتکر و خلاق است عمل نمایند. بنابراین با توجه به پژوهش صورت گرفته این روش بر کلیه دانش آموزان دختر گروه آزمایش تاثیر بسزایی داشته است. بدین معنا که نمرات دانش آموزان که تحت روش بحث گروهی بودند نسبت به دانش آموزانی که تحت روش آموزش سخنرانی بودند، افزایش معناداری پیدا کرده است زیرا روش سخنرانی روشی است معلم محور که در آن هدف انتقال اطلاعات و معلومات به یادگیرندگان است و فعالیت و درگیری دانش آموزان در فرایند یادگیری به میزانی که در روش بحث گروهی مد نظر است، نیست و در پژوهش حاضر نیز نتایج نشان داد که دانش آموزان قوی، متوسط و ضعیف در روش بحث گروهی موفقیت بیشتری نسبت به روش سخنرانی به دست می آورند. با توجه به یافته های حاصل از این پژوهش و نظایر آن در ارتباط با اثربخشی روش تدریس بحث گروهی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پیشنهاد می شود معلمان محترم، دانش آموزان را برای کار گروهی آموزش دهند تا علاوه بر فراگیری مطالب به طور عمیق و ریشه ای با گروهی از افراد ارتباط برقرار کرده و به قدرت بیان و اعتماد بنفس بالاتر و خجالت و کمرویی کمتری دست یابند. آموزش و ترویج فرهنگ مهارت اجتماعی در زمینه بحث و تبادل نظر و گفت و گو به طریقی که تک صدایی معلم به چند صدایی معلم و دانش آموزان با یکدیگر شود. محتوای کتاب های درسی مطالعات اجتماعی، جغرافیا و تاریخ به گونه ای تدوین شود که بتوان با روش های بحث گروهی آن ها را تدریس کرد. لازم است مسئولین آموزش و پرورش با برگزاری دوره های ضمن خدمت و کلاس های توجیهی، معلمان را نسبت به ضرورت، پیامدها و راهکارهای اجرای روش بحث گروهی آشنا سازند و با برگزاری کارگاه های آموزشی مشکلات موجود بر سر راه به کارگیری روش بحث گروهی برطرف گردد. لازم است در دانشگاه فرهنگیان که خروجی های آن به سیستم آموزش و پرورش وارد می شوند، تدابیر لازم به منظور آشناسازی دانشجویان با روش بحث گروهی اندیشیده شود. موضوع مورد مطالعه در شهر مشکین شهر اجرا گردید، پیشنهاد می شود در جامعه های بزرگتر مورد استفاده قرار گیرد تا نتیجه ی جامع تر و کلی تر بدست آید. همچنین مدت زمان و دوره ی آموزش زیاد باشد تا نتیجه ی بهتر و دقیق تری به دست آید و اطمینان بیشتری برای تدریس دروس ذکر شده به این شیوه حاصل گردد.

۵-منابع

- اسلامیان، حسن؛ سعیدی رضوانی، محمود؛ فاتحی، یونس. (۱۳۹۲). مقایسه ی اثربخشی روش های تدریس بحث گروهی و سخنرانی بر میزان یادگیری و رضایت دانش آموزان از تدریس در درس دین و زندگی، پژوهش در برنامه ریزی درسی، سال دهم، شماره ۱۱، صص ۱۳ تا ۲۳.
- باغچقی، نیره؛ کوهستانی، حمیدرضا؛ رضایی، کوروش. (۱۳۹۸). مقایسه ی تاثیر به روش سخنرانی و بحث گروهی بر مهارت های ارتباطی با بیمار در دانشجویان پرستاری، آموزش در علوم پزشکی، سال دهم، شماره ۳، صص ۲۱۱-۲۱۸.
- براتی لپری، صابر؛ نظری، فرشید؛ رحمانی، محمدرضا؛ باباحمدی، وحید. (۱۳۹۵). بررسی مقایسه ای اثربخشی روش های تدریس بحث گروهی و سخنرانی بر میزان یادگیری دانش آموزان ششم دبستان در درس تفکر و پژوهش، پنجمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی، تهران، مرکز دستیابی به توسعه پایدار - موسسه آموزش عالی مهر اروند.
- رستگار، احمد؛ حجازی، الهه؛ غلامعلی لواسانی، مسعود؛ قربان جهرمی، رضا. (۱۳۹۸). باورهای هوشی و پیشرفت تحصیلی: نقش اهداف پیشرفت و درگیری شغلی، فصلنامه پژوهش های روان شناختی، دوره ۱۲، شماره ۲-۱، صص ۲۵-۱۱.
- سیف، علی اکبر. (۱۳۹۰). روانشناسی پرورشی نوین: روانشناسی یادگیری و آموزش (ویرایش ششم)، تهران: نشر دوران.
- سیف، محمدرضا؛ ربیعی، محمدرضا؛ لطفی پناه، شیرین. (۱۳۹۸). مقایسه ی روش تدریس سخنرانی با روش تدریس بحث گروهی در آموزش زیست شناسی در دانشگاه فرهنگیان تهران، فصلنامه تخصصی پژوهش در زیست شناسی. شعبانی، حسن. (۱۳۹۳). روش ها و فنون تدریس، تهران: سمت.

Areglado, R. J. (2006). Learning for life : Creating classroom for Self_Direct Learning. America: Corwin Press.
Mohagheghian, S., Ahmadian, G., & Saadatmand, Z. (2013). Recognition and application of new teaching models among the humanities faculty members.